GAZETA LWOWSKA.

We Srodę **N^{or.} 9.** 21. Stycznia 1829.

WIADOMOSCI KRAJOWE.

— *Z Wiédnia.* —

N. Pan raczył w miejscu Radcy nadwor. Hohna, mianowanego Przełożonym połączonych Administracyj cła i stęplu, mianować najłaskawiej dotychczasowego Kapitana cyrkułowego Rakowickiego, Józefa Hrabię Auersperga, Radcą nadwornym przy galicyjskiem Gubernijum.

N. Pan raczył z opróżnionych dwóch miejść Komissarzy cyrkułowych w Galicyi drugiej klassy, jedno nadać najłaskawiej Komissarzowi trzeciej klassy Cyrkułu Stanisławowskiego Józefowi Loserth, a drugie galicyjskiemu gubernijalnemu prezydyjalnemu Koncepiście Józefowi Breinl.

W dodatku do tutejszego uwiadomienia z d. 20. Listopada, zawiadamia się niniejszém, że zgromadzony dzisiaj przed południem wydział bankowy postanowił dywidendę za drugie półrocze 1828, w ilości trzydziestu trzech zł. r. w. b. na każdą akcyję.

Ta ilość 33 zł. r. w. b. na akcyją może być począwszy od d. 13 Stycznia r. b., albo za kuponami, lub za kwitami podług klass stęplowanemi, w tutejszej kassie akcyjnej podnoszoną.

Z resztą za rok 1828 złożonych będzie 125,871 z r. 13 kr. w. b. w funduszu odwodowym instytutu.

W Wiedniu d. 12. Stycznia 1829.

Melchior Steiner,
Zastępca Gubernatora banku.
Richard Baron Eskeles,
Dyrektor banku.
Józef Wayna,
Dyrektor banku.

WIADOMOSCI ZAGRANICZNE.

Zjednoczone Stany Ameryki północnéj.

— *Z Nowego-Jorku d. 8. Grudnia.* —

Dnia 2. b. m. Prezydent John Quincy Adams, otworzył posiedzenie kongresu zwykłem poselstwem. Zmiany, rzekł, jakie od zamknięcia naszego ostatniego posiedzenia zaszły w naszych stosunkach ze światem sprzyjają utrzymaniu pokoju. Niestety! wybuchnęła wojna pomiędzy Rossyją a Portą ottomańską, która się zapewne skończy na tryjumfie dla ludzkości i zapewnieniu swobód uciemiężanym dotąd Grekom.— Związki handlowe z Francyją powiększyły się w tym roku. Pretensyje naszych współobywateli, za krzywdy wyrządzone podczas rewolucyi francuzkiéj, nie są jeszcze zaspokojone, jednak rapporta naszego Ministra w Paryżu nie każą wątpić o sprawiedliwości francuzkiego rządu. Nasze handlowe stosunki z Angliją zasługują na ścisłą rozwagę kongresu. Stan ich zmienił się przez świeżą taryfę naszę, i kilka aktów parlamentowych, lecz na tem nic nie cierpi wywóz i żegluga Stanów Zjednoczonych. — Traktat przyjaźni żeglugi i handlu, zawarty z Austryją, leży gotowy do podpisu Sekretarza Stanu i Barona Lederer, pełnomocnika tegoż rządu. Zasadza on się na systemacie wzajemności, na którym wszystkie nasze dawniejsze układy mniej więcéj polegały. — Co się tyczy pretensyi wielu naszych współobywateli do rządu Duńskiego, wiedzieć należy, że w tym celu, zaraz z początku, wyprawiły Stany Zjednoczone szczególne poselstwo, którego skutkiem było zapewnienie Króla J. M. Duńskiego, że te pretensyje póżniej powolniejszym czasem podług zasad sprawiedliwości roztrząśnięte zostaną. Z radością, mówił Prezydent, donoszę kongresowi o uskutecznieniu już w części tego zapewnienia na korzyść pretendentów. Dla reszty, po osobistym charakterze i życzliwości dla nas Duńskiego Monarchy w każdym razie równie pomyślnych skutków spodziewać się należy.— Z Połnocno-Amerykańskiemi Stanami zostajemy w przyjacielskich stosunkach. Przedsięwzięte z Mexykiem handlowe i graniczne układy dla wielu przeszkód nie doszły do końca. Wojna domowa w rzeczypospolitéj średniej Ameryki była szkodliwą dla naszego handlu; z żalem widzimy niesnaski i zaburzenia w Kolumbii i Peru. Przeciwnie zaś przyjemna dla nas jest wiadomość o zawartym pokoju między Buenos-Ayres a Brazyliją, zwłaszcza, że nasze pretensyje do tego ostatniego państwa w części już są zaspokojone..

Co do wewnętrznego stanu kraju: Dochody przewyższają wszelkie oczekiwanie. Przewyżka w skarbie wynosiła 1. Stycznia r. b. (nie rachując summ należących się od Anglii z mocy konwencyi z dnia 13. Listopada 1826) 5,861,972 dolarów 93 centów. Tegoroczny dochód większy był prawie o 2,000,000 niż spodziewano się w

początku przyszłego posiedzenia. — Następnie Prezydent zapuścił się w szczegółowe uwagi nad nową taryfą, którą usprawiedliwiał angielskiemi prawami handlowemi i bronił przeciw tylekroć zanoszonym skargom. Przeciwnicy jego twierdzili, że przez nię dochód zmniejszy się, jednak jeszcze zawcześnie jest ogłaszać z pewnością tę przepowiednią, gdyż dotąd nie pokazały się żadne symptomata tego rodzaju. Prezydent zwraca szczególniéj uwagę na opiekę dla przemysłu krajowego; lecz gdyby ta opieka była ciężarem dla ziemianina, musiałby nastąpić ścisły rozbiór taryfy, stosownie do skutków doświadczenia.

Z rapportu Sekretarza wojny i Jenerała Majora, pokazuje się, że karność wojska chociaż nie bez wyjątku w ogóle była dobrą.— Na szczególną uwagę zasługują stosunki nasze z Indyyskiemi pokoleniami. Przy zaprowadzeniu naszego obecnego rządu, przyjęto zasadę uważać ich za niepodległe stany i właścicieli ziemskich, ale razem i za dzikich, których nawracać należy do wiary Chrześcijańskiéj i cywilizacyi, tak z politycznych jak z moralnych przyczyn. — Rapport wydziału inżenieryi, okazuje wielkie postępy, któreśmy w systemie fortyfikacyjnym uczynili, tak dalece, że za kilka lat brzegi nasze nie będą się obawiały nieprzyjacielskiego napadu. — Rapport Sekretarza marynarki przekonywa, jak skuteczną była opieka naszéj siły morskiéj, przeciw rozbojom na morzu. — Stosównie do postanowienia Izby reprezentantów, odejdzie mały statek wojenny na morze spokojne dla przejrzenia tamecznych brzegów, wysp, portów i t. d. — Liczba pocztamtów od roku 1792, powiększyła się dotąd z 200 do 8,000, a dochód z nich z 67,000 dolarów na półtora milijona, ogólna zaś długość dróg pocztowych z 5,642 mil angielskich do 114,536. — W końcu oświadcza Prezydent, że skoro w roku 1827 i pierwszéj połowie 1828 zebrał blisko 2,000,000 za dobra narodowe, byłoby rzeczą potrzebną przedsięwziąść nowe (piąte) obliczenie ludności Zjednoczonych Stanów, która podług wszelkiego podobieństwa do prawdy od pięciu lat powiększyła się najmniéj o trzy milijony.

Walka stronnictw o wybór Prezydenta minęła, i Jenerał Jackson odniosł zwycięztwo. Nasamprzód był ón Adwokatem w Tenessee, poźniej w różnych czasach Senatorem w kongressie, i podtenczas, jak to zwykle bywa, bywał Oficerem w milicyi, gdzie miał sposobność odznaczyć się w małych potyczkach z Indyjanami. Pewien czas był nawet sędzią; jednego razu w dzień sądowy opuścił izbę, dla aresztowania zbrodniarza,desperata, którego nikt nie ważył się uwięzić! W roku 1813, Prezydent Madisson mianował go Jenerałem w wojsku i poruczył sam dowództwo na południu z obroną nowego Orleanu. Tu odniósł ón stanowcze zwycięztwo w d. 8. Stycznia 1815. W roku 1820, odznaczył się w małych potyczkach z Siminolskiemi Indyjanami w Alibama, i zabrał Hiszpanom Pensakolę i Mobile. W prawdzie pozwany był do odpowiedzialności przed kongressem, lecz były Sekretarz Stanu Adams bronił go ze skutkiem. P. Jackson został podówczas znowu Senatorem, mając do Prezydentury za sobą większość w narodzie, i tylko ulegając w kongressie swoim rywalom, ustąpił w roku 1829 nawet z Senatu, i żył najskromniej w swojej wiosce pod Nashville w państwie Kentucki. (D.A.)

Portugalija

Gazeta nadworna Li bońska z d. 20. Grudniu zawiera następujący buletyn z d. 19. wspomnionego miesiąca o godzinie 1 z południa: »Że śledztwa, któreśmy dzisiaj przedsiębrali względem złamania nogi Jego Król. Mości, okazuje się, że kość powróciła do swojego naturalnego stanu, i najmniejszéj nie ma nieforemności; wszelko Jego Król. Mość jeszcze kilka dni niebędzie opuszczał łożka aby potem bez najmniejszego niebezpieczeństwa mógł wstać.« (Następują podpisy Barona Queluz i innych Chyrurgów.)

W d. 13. Grudnia napisał Minister spraw zewnętrznych, Visconde de Santarem, do Prezydenta najwyższego sądu handlowego w Lizbonie, Marg. Torres Novas, co następuje: Ponieważ Sprawujący interessa Portugalskie w Rio de Janeiro, doniósł rządowi swojemu pod d. 27. Września, iż Brazylijski Sekretarz Stanu spraw zewnętrznych, Marg. Aracaty, oświadczył mu ze strony Cesarza Brazylijskiego, że pomimo odmian zaszłych w Portugalii, związki handlowe, będące wspólnym interesom wzajemnéj korzyści obudwóch krajów nie powinny być przerwane, i że temuż samemu Sprawującemu interesa wolno będzie układać się na Dworze Rio de Janeiro o to wszystko, co tylko posłużyć może do utrzymania związków opartych na traktacie z d. 29. Sierp. 1825; zatém rozkazuje Król, nasz Pan, aby o tem król. najwyższy sąd handlowy był zawiadomiony. W pałacu Queluz, d. 13. Grudnia 1828 r. (podp.) Visconde de Santarem. (D. A.)

Wielka Brytanija i Irlandyja.

Major placu w Gibraltarze, P. Falla, ogłosił na rozkaz rządu w d. 11. Grudnia następujące uwiadomienie: Przybyli lekarze z Anglii, zastąpią w służbie szpitalowéj PP. Alkantara, Dias, Rodriguez i kilku innych lekarzy, cudzoziemców, którym Gubernator najserdeczniej dziękuje za niezmordowaną gorliwość w dopełnieniu ich uciążliwych obo-

wiązków pod czas epidemii; Mieszkańcy Gibraltaru, z wdzięcznością przechowają pamięć usługi, którą dla nich czynili. Falla Major placu. — Podówczas znajdowało się jeszcze 136 chorych w Gibraltarze, a w ostatnich czterech dniach umarło tylko 11 ludzi; zpodziewają się, iż za kilka dni ta straszna zaraza, która tyle w tém mieście grasowała, zupełnie wtanie. — Przed kilką dniami zawinęła do tamecznej przystani francuzka fregata z Toulonu, i przywiozła kilka skrzyń lekarstw dla chorych. (D. A.)

Gdy P. O'Connell odczytał list Xięcia Wellingtona do Dra. Curtis na zgromadzeniu towarzystwa katolickiego w Dublinie, uczynił uwagę, iż z tego okazuje się przyjazny sposób myślenia Xięcia dla emancypacyi, chociaż nie może pojąć, jak można, przez puszczenie w zapomnienie przedmiotu, przyczynić się do usunienia przeszkód, onemuż towarzyszących. Czynił ón różne dziwaczne wnioski, i przy niezmiernych oklaskach zobowiązał się formalnie zająć w d. 5. Lutego miejsce na posiedzeniu Izby niższéj w Londynie. — Pomiędzy innemi chełpliwemi wyrażeniami powiedział, iż nie masz człowieka na świecie, któryby mniéj od niego miał próżności. Na wniosek jego uchwalono przy gwałtownym wrzasku, aby wydział złożony z dwóch deputowanych z każdego miasta Irlandzkiego odprowadził go do Anglii, i był świadkiem zajęcia przez niego miejsca w Parlamencie; cały orszak podał ón na 300 towarzyszów; którzy, nie wiedzieć, czyli mają mu wnijście do Izby gwałtem otworzyć, lub dozwolić sobie zamknąć drzwi przed nosem. Z resztą, jeżli ma co z tego być, potrzeba, aby ci 300, a mianowicie Lord Killeen, na którym ón mocno polega, chcieli to uczynić; lecz o téj drobnostce nie pamiętano.

Podług Dziennika: *Morning-Journal* pierwszy oddział wychodzców Portugalskich w Plymouth czynił przygotowania do podróży do Brazylii. Jak słychać, okręty przewozowe, na które ma wsiąść, będą gotowe do wyjścia pod żagle około połowy Stycznia. (D.A.)

Francyja.

Król Jmć postanowieniem swojém z d. 28. Grudnia dał nowy kierunek Kommissyi wspólnéj w pracach publicznych. Mianowanymi do téjże zostali: Prezydentem, Minister Stanu i Par Baron Portal, a Członkami: PP. Allent, Radca Stanu: Hr. Tournon, Par i Radca Stanu; Maillard, Radca Stanu; Wicebr. Dode, Jenerał-Lejtnant, Par i Jeneralny Inspektor inżynieryi; Kawaler Montfort, Marszałek polny; Kawaler Tarbé; Vauxclair, Jeneralny Inspektor mostow i dróg i Spanżin, Jeneralny Inspektor Członek rady robót w portach morskich.

Kollegijum wyborcze w Castelnandary wybrało do Izby Deputowanych z pośród 439 głosujących 254 głosami konstytucyjnego kandydata P. Bosc, gdy Jenerał Clauzel, który w pierwszym dniu 92 głosów miał za sobą, odstąpił od swojego ubiegania się na korzyść P. Bosc.

Dr. Chercin donosi z Gibraltaru pod d. 13. Grudnia w liście swoim do Dra. Reveillé Parise, ze ón i jego towarzysze najmocniéj zajęci są badaniem własności epidemii, która tyle sprzątnęła ludzi. Zapewnia, że zaraza panująca w Gibraltarze, jest to samo, co żółta gorączka, nad którą się tak często i długo w Antillach zastanawiał. Podług zdania jego przyniósł ją, jak mówiono, bryg szwedzki, i twierdzi, iż nie jest tak zaraźliwą, jak ameryka ńska. Przy odejściu listu jego przyszedł był prawie już do zdrowia jego towarzysz, P. Louis, z choroby, nie tyle niebezpiecznéj, jak się z początku zdawało.

Wdowa po Marszałku Massenie umarła w d. 3. t. m. w Paryżu na apoplexyją. Zostawiła syna, który bawi teraz ze swoją małżonką w Toulonie, i córkę, która jest za Jenerałem Reille.

P. Auger, nieustający Sekretarz akademii Francuzkiéj, zniknął w d. 3. t. m. ze swojego mieszkania w pantoflach i w szlafmicy; zostawiony przez niego bilet niestety! każe się domyślać, że sobie życie odebrał.

W Paryżu doświadczono na zalecenie Prefekta, P. Belleyme, w d. 31. Grudnia oświecać gazem publiczne gmachy. Skutek okazał się zaspokajający jak dawniéj w Londynie i innych miastach Angielskich. Urządzenie to winniśmy PP. Wilson i Marguerite, użytym do interesów towarzystwa Angielskiego oświecania gazem, i otrzymało pochwałę P. Belleyme.

P. Cottu zapowiedział w Gazetach Paryzkich nowe pismo pod tytułem: *Plan du parti revolutionnaire pour la session de* 1829 (plan stronnictwa rewolucyjnego na posiedzenie 1829.)

Dzienniki Paryzkie poczęły ogłaszać imiona swoich przyszłych odpowiedzialnych zawiadowców (*Gérans*), którzy muszą mieć znaczny udział w interessach. Do Dziennika rozpraw należy P. Bertin starszy (brat Radcy Stanu i Deputowanego); do Dziennika: *Messager des Chambres*, P. Labiche, Kawaler legii honorowéj; upoważnionych do redakcyi politycznych materyj wymienia: *Messager* PP. Lapefugne i Maliturne; do Dziennika handlowego P. Bort; do Gazety Trybunalskiéj: PP. Breton i Darmaing; w kontrakcie do wydawania Dziennika handlowego są umieszczone imiona: Lafitte, Ternaux, Human, Keratry, Vassal, bracia Koechlin, A. de Lameth i t. d. (D. A.)

Rossyja.

— Z Petersburga. —

Przy Departamencie rękodzieł i handlu wewnętrznego zaprowadzoną została d. 12. Grudnia Rada rękodzielnicza. Byli na téj uroczystości Minister skarbu i wszyscy Członkowie Rady. Odczytano najprzód wnioski Ministra skarbu, uczynione w Radzie Państwa względem powodów i celu zaprowadzenia Rady rękodzielniczéj, tudzież najwyższe potwierdzenie opinii Rady Państwa w tym przedmiocie z d. 11. Lipca r. b. — nakoniec listę Członków rady rękodzielniczéj Następnie przełożony został radzie, wygotowany przez Departament rękodzieł krótki opis stanu fabryk Rossyjskich w ogólności z wyszczególnieniem prywatnych fabryk i zakładow, których liczba podług ostatnich podań, wynosi 6,000, i zatrudnia około 300,000 robotników.

Dziennik Odeski zawiéra wyimek z listu pisanego z Warny bez daty: Przeciw Admirał Kumani powrócił tu z 2 działami i 100 jeńców Tureckich, których zabrał na małéj wyspie (S. Jana) naprzeciwko Sizeboli. Przybycie okrętów naszych przed Burgas nabawiło Turków trwogą. Sam W. Wezyr udał się tamże. — D. 6. (18) Grudnia (dzień imienin Cesarza) obchodziliśmy tu z uroczystością, i tego samego dnia poświęconą została twierdza, którąśmy naprawili. Turcy zdumiewają się nad naszemi robotami i wyznają, że Warna jest teraz lepiéj umocnioną, jak w czasie, gdy była w ich ręku. W istocie w tak krótkim czasie zrobiliśmy wiele; albowiem nie tylko, że mury zruinowane podczas oblężenia zupełnie są naprawione, lecz postawiliśmy wiele wcale nowych. Bazardżyk, Prawodi, Ghebedsze i Devno są także umocnione i mogą wytrzymać oblężenie. — Wczoraj przybyło do naszych forpocztów z Szumli dwóch lekarzy Greckich; byli oni przy Halil Paszy, teraźniejszym Seraskierze w Szumli na miejscu Husseina Paszy, który wezwany został na dowódzcę wojska w Aidos. Podług ich zeznania i powieści wielkiéj liczby Bulgarów do nas przechodzących, cierpią Turcy niedostatek żywności i bardzo wiele ludzi umiera w wojsku. (D. A.)

Wiadomości z Morei.

W jednéj z potyczek Turków z Grekami, 60 żołnierzy tureckich, wziętych w niewolą, zaprowadzono do Eginy, i na rozkaz dowódzcy oddziału greckiego, wypalono im na czołach znaki rozpalonem żelazem. Gdy się o tém dowiedział Poseł Angielski przy Porcie Ottomańskiéj P. Stradford Canning, uczynił z przystani w Poros, na dniu 23 Listopada odezwę do Prezydenta rządu greckiego, w któréj ubolewając nad zdarzonym wypadkiem, wynurza nadzieję: iż Prezydent nie zaniecha nadal zapobiedz podobnym zd-rzeniom. We dwa dni odpowiedział P. Capo d'Istrias, że już przedsięwziął w tym celu zaradcze środki i ile możności starać się będzie o odwrócenie tego barbarzyńskiego postępowania; dołączył nadto wyciągi z dwoch urzędowych doniesień, z których jedno świadczy o przyzwoitém zachowaniu się wojsk Dem. Ipsylantego, drugie wyłuszcza powód zaszłego zdarzenia w tych słowach: »Znany jest sposób staczania bitew greckiéj milicyi z turecką. Przed natarciem, walczący z obu stron, jak owi bohatyrowie Iliady, wyzywają się przez pogróżki i obelgi. Toż samo zaszło pomiędzy Bejem Prevista i dowódzcą Tsavela. Pierwszy kazał oświadczyć dowódcy greckiemu, aby się nie ważył przybliżać, bo gdy się żywcem w jego ręce dostanie, każe go...... Tsavela odpowiedział, iż Turek dobrze uczyni jeżeli czém prędzéj ucieknie; inaczéj jeżeli on, albo który z jego żołnierzy wpadną w moc jego, każe im powypalać znaki na czole. Szczęście posłużyło naszym i dotrzymali obietnicy. Namienić jednak trzeba, że pomiędzy schwytanymi nie wypalono piętna Oficerom; znaki zaś powypalane prostym żołnierzom tak są lekkie, iż za kilka dni i śladu ich nie będzie.« (D. A.)

D o n i e s i e n i e.

Przybył tu z Petersburga JP. Brunner z nowo wynalezionym przez siebie instrumentem, *Tritonion* zwanym, na którym JP. Jan Ruckgaber wSobotę d. 24. b. m. w król. miejskim teatrze podczas wystawienia sztuki teatralnéj grać będzie. W rzędzie muzycznych wynalazków ten instrument zasługuje na pierwsze miejsce pod względem swéj własności i doskonałości. Ma ón klawisze z pięcią oktawami, ton zaś przechodzi przez 62 kruścowe cylindry, do których 54 wielkie *tubusy* są przystawione, przez co instrument przybiera postać imponującą. Przez te tubusy wychodzą najprzyjemniejsze tony harmonijnego dzwięku połączone z najczulszym wyrazem — w ogóle podobne do znanéj muzyki rossyjskiéj na rogach. — Szczególną własnością tego instrumentu jest moc i przyjemność.

Redaktor: Mikołaj Michalewicz; Drukiem: Piotra i Augusta Pillerów.